

Sygn. akt VI U 3173/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2014 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołań **A. J. (1)**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. :**

- z dnia 3 października 2013 r. znak : (...)

- z dnia 28 października 2013 r. znak : (...)

w sprawie: **A. J. (1)**

przeciwko: **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

o emeryturę

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu A. J. (1) prawo do emerytury od dnia (...)

II nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VI U 3173/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 października 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonemu A. J. (1) prawa do emerytury. Organ rentowy powołał się na przepisy art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 roku, nr 153, poz. 1227) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43.) W uzasadnieniu decyzji wskazał, iż ubezpieczony nie spełnia wymogów określonych w/w przepisach, ponieważ nie udokumentował wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz pozostaje członkiem OFE i nie przekazał zgromadzonych środków do budżetu państwa.

W dniu 18 października 2013 roku ubezpieczony złożył wniosek o wykreślenie go z rejestru członków OFE i przekazanie do budżetu państwa środków pieniężnych zgromadzonych na jego rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Konsekwencją tego było wydanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzji z dnia 28 października 2013 roku , w której to decyzji organ rentowy ponownie, na

podstawie tych samych przepisów, co w decyzji z dnia 3 października 2013 roku, odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury uwagi na fakt, iż ubezpieczony nie udokumentował wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony złożył odwołania od powyższych decyzji, wnosząc o ich zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, iż w okresie od dnia 9 stycznia 1975 roku do dnia 1 czerwca 1993 roku był zatrudniony w warunkach szczególnych na stanowisku wulkanizatora w S. K. R. w J., następnie przekształconej w Spółdzielcze Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne (...) w J.. Na okoliczność pracy w warunkach szczególnych ubezpieczony wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko. Nadto organ rentowy wskazał, iż nie uwzględnił odwołującemu jako pracy w warunkach szczególnych powyższego okresu zatrudnienia, bowiem przedłożone przez ubezpieczonego świadectwo pracy w warunkach szczególnych nie spełnia wszystkich wymogów formalnych, tj. nie zostało podane stanowisko ściśle określone według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, zaś pracodawca ubezpieczonego powołał się na nieobowiązujące zarządzenie 55 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 lipca 1983 roku.

Sąd ustalił, co następuje:

A. J. (1) urodził się w dniu (...). W dniu 27 września 2013 roku złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Organ rentowy uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wymiarze 28 lat, 1 miesiąca i 6 dni. Organ rentowy jednocześnie nie uwzględnił okresu pracy ubezpieczonego od dnia 9 stycznia 1975 roku do dnia 1 czerwca 1993 roku w Spółdzielni Kółek Rolniczych w J., następnie przekształconej w Spółdzielcze Przedsiębiorstwo usługowo-Produkcyjne (...) w J., z uwagi na fakt braku świadectwa pracy w szczególnych warunkach, natomiast świadectwo pracy z dnia 18 czerwca 2001 roku nie spełniało – zdaniem organu rentowego - wymogów formalnych.

- okoliczności bezsporne

W niniejszej sprawie sporną pozostawała okoliczność czy ubezpieczony do dnia 1 stycznia 1999r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach przez okres co najmniej 15 lat i czy taki charakter miało zatrudnienie ubezpieczonego we wskazywanym przez niego okresie na stanowisku wulkanizatora.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe, na podstawie którego ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony A. J. (1) w okresie od dnia 9 stycznia 1975 roku do dnia 1 czerwca 1993 roku był zatrudniony na stanowisku wulkanizatora w Spółdzielni Kółek Rolniczych w J., następnie przekształconej w Spółdzielcze Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne (...) w J.. Ubezpieczony przez cały okres zatrudnienia u tych pracodawców pracował jako wulkanizator. Wykonywał czynności polegające na naprawianiu dętek, opon, zajmował się małą produkcją wyrobów gumowych: kulek gumowych, tulejek i kapturów gumowych. Wyroby gumowe były wytwarzane przy pomocy węglowego pieca wulkanizacyjnego. Ten sam piec wulkanizacyjny służył do naprawy wyrobów gumowych. Około cztery godziny dziennie ubezpieczony pracował przy produkcji wyrobów gumowych, zaś pozostałą część dnia pracował przy naprawie pasów transmisyjnych, opon. Przez cały okres zatrudnienia ubezpieczony był jedynym wulkanizatorem w zakładzie pracy.

W dniach 1 kwietnia 1981 r., 1 kwietnia 1986 r., 26 kwietnia 1990 r., 31 października 1990 r., 1 lipca 1991 r., ubezpieczony miał aneksowaną umowę o pracę, gdzie w każdym aneksie wskazywano, że ubezpieczony pracuje jako wulkanizator. Ponadto w aneksie do umowy o pracę z dnia 1 lipca 1991 r. wskazano, że w przypadku braku pracy na stanowisku podstawowym, A. J. (1) będzie wykonywał czynności stróża. Jednak ostatecznie nie wykonywał on w ogóle pracy stróża.

W dniu 18 czerwca 2001 roku zostało sporządzone przez Spółdzielcze Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne (...) świadectwo pracy, w którym wskazano, że ubezpieczony wykonywał w okresie od 09 stycznia 1975 roku do 01 czerwca 1993 r. w pełnym wymiarze czasu pracy pracę na stanowisku wulkanizatora. Pracodawca w świadectwie pracy podał, że ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako wulkanizator wg wykazu A, Dział IV, poz. 21 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1 do zarządzenia Nr 55 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 lipca 1983 roku.

- dowód: kopia zaświadczenia kwalifikacyjnego k. 12 akt sądowych, wyjaśnienia i zeznania ubezpieczonego zapis AV k. 32v akt sądowych, zeznania świadków: J. M., M. K. zapis AV k. 32v akt sądowych; dokumenty z akt osobowych

Sąd zważył, co następuje:

Sąd dokonał oceny omówionego wyżej stanu faktycznego w kontekście przepisów art. 184 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, nr 153, poz. 1227) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 z 1983 r., poz. 43.)

Zgodnie z treścią art. 184. ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32-34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego (art. 184 ust 2 ustawy).

Zgodnie z treścią art. 32 ust 1 cytowanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt. 1 (65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet.)

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w cytowanym wyżej przepisie, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepisy rozporządzenia wykonawczego z dnia 7 lutego 1983r., które nadal zachowały swoją moc na warunkach określonych w art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.), mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach

Zgodnie zaś z § 2 w/w rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza

zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Niemniej jednak należy wskazać, iż w przypadku, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczeń potwierdzających okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach z przyczyn od siebie niezależnych, art. 472 i 473 k.p.c. umożliwiają ustalenie tych okoliczności w drodze postępowania odwoławczego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z powyższymi przepisami, w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w tym dowód z przesłuchania ubezpieczonego, zeznania świadków: J. M. i M. K. oraz pozostałe dokumenty z akt osobowych ubezpieczonego, w tym kopia umowy o pracę wraz z aneksami oraz świadectwo pracy przedłożone przez ubezpieczonego pozwala na dokonanie ustalenia, zgodnie z którym ubezpieczony w spornym okresie czasu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych, jako wulkanizator, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wykonywana przez niego praca wymieniona jest w stanowiącym załącznik do powyższego rozporządzenia wykazie „A”, dziale IV, poz. 21 (produkcja i przetwórstwo wyrobów gumowych, ebonitowych oraz półproduktów i środków pomocniczych do tych wyrobów, produkcja sadzy) i jest pracą o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości. Stanowisko wulkanizatora gumy wskazane także zostało jako stanowisko pracy w szczególnych warunkach w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988r. (Dz.Urz.MRRiRW 1988.2.4) – dział IV (w chemii), poz. 21, pkt 3.

Sąd uznał zeznania ubezpieczonego oraz zeznania świadków za wiarygodne, spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniające. Zaznaczyć należy, że w toku postępowania dowodowego nie zostało wykazane, aby ubezpieczony wykonywał dodatkowe czynności palacza CO czy czynności stróża, co wynika z dokumentów zawartych w jego aktach osobowych. Okoliczności te jednakże nie miały wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Z dowodów przeprowadzonych w niniejszym postępowaniu bezsprzecznie wynika, że ubezpieczony przez cały okres zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych wykonywał pracę na stanowisku wulkanizatora. Nawet jeśli przyjąć, że od dnia 01 lipca 1991 r., tj. od dnia aneksu do umowy o pracę, ubezpieczony wykonywał pracę na stanowisku wulkanizatora-stróża, to i tak na ten dzień ubezpieczony miał udokumentowany 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych, który to okres rozpoczął swój bieg od dnia zawarcia umowy umowę w dniu 9 stycznia 1975 r. Ewentualne potwierdzenie okoliczności wykonywania przez ubezpieczonego dodatkowych obowiązków palacza również nie miałyby znaczenia w niniejszej sprawie, gdyż obowiązki palacza miały charakter dodatkowy (praca wykonywana poza czasem pracy obowiązującym A. J. na stanowisku wulkanizatora). Wyłącznie marginesowo dostrzec w tym miejscu można, iż do prac w szczególnych warunkach zaliczane są także prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego (wykaz A, dział XIV, poz.1).

Bezpodstawne są więc zarzuty pozwanego organu, który w odwołaniu wskazał, że świadectwo pracy z dnia 18 czerwca 2001 roku nie spełnia wymogów formalnych, zaś pracodawca ubezpieczonego powołał się na nieobowiązujące zarządzenie 55 Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 lipca 1983 roku. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych przez cały okres od dnia 1 stycznia 1975 roku do 1 czerwca 1993 roku.

Zaliczenie wymienionego wyżej okresu spowodowało, że ubezpieczony posiada wymagany łączny ponad 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, konieczny do przyznania emerytury. Ocena stanu faktycznego niniejszej sprawy w kontekście przepisów art. 184 i 32 ustawy emerytalnej z dnia 17 grudnia 1998 roku oraz rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. pozwala zatem na przyjęcie, że ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki powstania prawa do emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał ubezpieczonemu A. J. (1) prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych od dnia (...), tj. od dnia osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku 60 lat.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu Okręgowego, w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, pomimo uwzględnienia odwołania ubezpieczonego. Organ rentowy miał bowiem podstawy, aby z uwagi na uchybienia formalne (m.in. powołanie w treści tego dokumentu nieaktualnego w chwili jego wystawienia zarządzenia resortowego), kwestionować moc dowodową tego dokumentu.

Mając na uwadze sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym, jak również występujące ograniczenia dowodowe, do przyznania ubezpieczonemu prawa do żadanego świadczenia konieczne było przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność świadczenia przez odwołującego zatrudnienia w warunkach szczególnych.